

η γλώσσα ἔχει νὰ κάμει μὲ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀλλουνοῦ πγιότερο ίσως πκρὰ μὲ τὴν δικῆ μας, κ' ἔτοι μᾶς φανεται ν' ἐγγιούνται τὰ πρωτερήματα κ' ἐλαστώματα καὶ τότα ἀλλα τῆς γλώσσας φανινόμενα.

"Οπως καὶ ἄν εἶναι ἡ γλώσσα, διτι καὶ ἄν εἶναι πάντας εἶναι ἑκείνο που τὴν ἔκχυσην νὰ εἶναι οι προσποθεῖς; ἔνοῦ ἀλλάξερον ἔθνους, ποὺ ζει καὶ τὴν κρατεῖ ζωτανή, καὶ γι' ἀφτὸ ἔχομε τὴν πεποθηση πὼς ἀπ' τὴς δημοτικῆς ψκ; τὴν σχετική ἀτέλια, ἀγάπη καὶ ἀρσοίωση, κόπος καὶ προσπάθια, θὰ μᾶς φέρουν στὴ σχετική ἐπιτυχία, καὶ πὼς ἡ σχετική αὐτή ἐπιτυχία θάναι πγιάζειν πολὺ ἀνώτερη ἀπ' τὴν τελιότητα ποὺ πολλοὶ τοὺς φρίνεται νὰ βλέπουν στὴν «γλῶσσαν τὴν τελειωθεῖσαν ἐπὶ Περικλέους». Νὰ η πεποθηση μας. "Περιμένομε ν' ἀκούσουμε πὼς θὰ φνει ὅχι στὸν κ. Παπαχατζῆ — ἑκείνος στοιχηματίζομε πὼς θὰ τὴν ἔβει «Ἀλιθιωτάπινη», — ἀλλὰ σὲ σᾶς κύριε μου 'Ωστόσο προχωροῦμε.

"Η οίκογένεια ἡ ἀλληνική, ἡ πάντας περὶ τὴν ἑστίαν ἀθροίζουσα, τυρδάζει νῦν περὶ «δῆλα, τὰ δημοτικὰ ἥμων ἀσματα ἀμελοῦνται καὶ οἱ ἀλληνικοὶ χοροὶ ὀλονὲν ἐκλείπουνταιν». Αὐτὰς τὰ βλέπουμε καὶ ἔμεις ἀλλὰ ὁ λόγος ποιός; "Εμεῖς, δι λαζὸς δηλαδή, φρινταζόμαστε ὁς τώρα, πὼς ἀρίνοντας τὰ λαϊκὰ ἀσματα καὶ τοὺς χορούς, κάνουμε πρόσδο μεγάλη. "Ολομερὶς ἀκούμε ἀπ' τοὺς δησκάλους, μάλιστα ἀπ' ἑκείνους ποὺ σπουδήσαν πγιὸ βαθιὰ στὸ Πανεπιστήμιο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους κ.τ.λ.» πὼς τὰ λόγια τοῦ λαζοῦ εἶναι βέρβερος, διερθυμένα κ.τ.λ. "Αν εἶναι τὰ λόγια θένην φυσικὴ καὶ χοροὶ καὶ τὰ τραγουδία ποὺ πάντας μάζαν ἀγωριστεκ. Κ' ἔτοι τ' ἀρίνοις ὅλα μαζὶ μὲ τὴν ἰδία πγιὸ γλήγορα νὰ πολιτιστοῦμε καὶ ἀνεμπόδιστα.

Κ' ἔδω στὰ μέρη μας τραγουδοῦν καὶ χορέουν. Δικονεδαστικὸ πολὺ ν' ἀκοῦς τὰ κορίτσια νὰ τραγουδοῦν ἔνα γύρο καὶ τὰ πελλακάρια νὰ χορέουν. Τὰ λόγια καὶ ὁ σκοπὸς τῶν τραγουδῶν πάντας ταιριαστὴ μὲ τὸ γέρο τῶν παδεριῶν. "Οτεν δύμας τὰ πακιδιὰ πάντας στὸ σκολιὸ καὶ τραχήζουν μαζὶ πρίζας ἀπ' τὴν «γλῶσσαν τὴν τελειωθεῖσαν ἐπὶ Περικλέους» ἀρχίζουν νὰ φερνιούνται «πρωγονογλαφυρῶν» καὶ νὰ κατεβάζουν 'Αλεξαντρινοθέντινες μύζες ἀνακκατεμένες μὲ «ἀδρὲ καὶ ἀκταριάζητα» σχλιαρχ, σὲ τρόπῳ ποὺ διν εἶναι βολετὸ νὰ σταθεῖς ἀντίκρου τους. Κ' ἔτοι δηνοὶ καταστῆθει σκολιό, ἔκει κάδουνται λίγα κατά λίγο τὰ βέρβερα λόγια τῆς καρδιῶς, σωπάνουν τὰ τραγουδία, σταματά δι φυσικὸς χορὸς τοῦ νοῦ καὶ τῶν ποδιῶν, καὶ πάροντας δῆλοι μιάν δψη «ἀναπαριστῶσαν γλαφυρῶν» τὸν βίον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους.» "Ετοι ἐγγιούσαμε ὡς τώρα τὰ δῆσα βλέπουμε νὰ γίνουνται. "Ο λόγος δύμας τοῦ Κου Παπαχατζῆ, εἰρήνε νὰ μᾶς μάζει πὼς τὶς αἵτιες ἐπρεπε νὰ τὶς ζητήζουμε πγιὸ βαθιά, δι τὸ σωστότερο, πγιὸ μακριά, ἀνακκατεκό δηλαδή ἐποχὴ Περικλῆ καὶ 'Αλεξαντρινοθέντινῶν. Διν ἀργήσαμε δηλαδὴ νὰ κα-

τελεσθομε πῶς ἐπρεπε ἐπὶ τέλους καὶ ἔμεις γὰρ παρουσιάσθομε μερικὰ «δρόφ καὶ δικαταμάχητα». Ἐδῶ δὲν ἀπεκτήσαμε δύμας δυσκολίες δύναμες στὴν «Ἐξέλιξιν τῆς τελειωθεῖσας «γλῶσσας». Για χρονὸς καὶ για τραγουδικὰ βρέθηκε νὰ είμαστε καὶ οἱ δύναμες προσόντας ἀρματωμένοι. "Ο ἔνας ἀπὸ μᾶς ψυλός, καλοκαριμωμένος, λυγερός, σβέλτος, χορέει περίφημα, εἶναι δις φανέτκι κληρονομικό του, γιατὶ καὶ ὁ πατέρες καὶ ἡ μητέρα του χρέεινται στὸν καρπὸ τους καὶ τοὺς δικοὺς μᾶς καὶ τοὺς φράγκικους χοροὺς στὴν ἐντελία. "Ο ἄλλος μᾶς πάλι τραγουδεῖ καλούτσικα, κάνει ἔρκολα στίχους, ζέρει τὰ λαϊκά μᾶς τραγουδικά καὶ γράφει τὴν μουσικὴ τους μ' ἔρκολια καὶ μὲ τὰ φράγκικα καὶ μὲ τὰ παπαδίστικα σγιαδία. "Εχει μάλιστα μαζέψεις ἀρκετὰ τραγουδικά λαϊκά τῶν μερῶν μᾶς, μὲ τοὺς σκοπούς των σημειωμένους, μᾶς συλλογὴ «λαϊκῶν δισμάτων» νὰ πούμε, ποὺ εἶναι κατατίτις Εξωριστό. Λέμε νὰ τὴν δημοσιεύεις! Ίσως καὶ νὰ τὴν ἀφιερώσει τοῦ Κου Παπαχατζῆ. Βλέπετε πῶς δὲν είταν ὑπερβολὴ δταν σᾶς εἴπαμε περαπάνω διτι ἔχομε τὰ προσόντα. Κ' ἔφτυς μὲ μεγάλη σοβαρότητα καταπιαστήκαμε ἔνα δύο τραγουδάκια χορεψικά. Πρωτεπαθήσαμε νὰ δύναμε ξν, κρατόντας τους τὸ σκοπό, θὰ καταφέρναμε νὰ τοὺς ἀλλάξομε τὰ λόγια καὶ νὰ τ' ἀντικατοτήσομε μὲ λέξεις «ἔκ της γλῶσσας τῆς τελειωθεῖσας ἐπὶ Περικλέους κ.τ.λ.» "Ο ἔνας μᾶς τραγουδοῦσε καὶ ὁ ἄλλος χόρεε. "Η δύει μᾶς ἀφτὴ ίσως; ιὰ μὴ φνει σὲ σᾶς κατὰ πρώτη δύη τόσο σπουδαῖα ὅστο φρίνεταις σὲ μᾶς. 'Ολιγο δύμας νὰ προσέξετε θὰ ιδεῖτε πῶς εἶναι ἡ πγιὸ σοβαρὴ ἀπόσπειρη ποὺ ὁς ἐτούτη τὴν ωρὰ καὶ στιγμὴ ἔγινε, γιατὶ νὰ λυθεῖ τὸ τραγουδούχορεφτικὸ ἀφτὸ πρόβλημα, ποὺ τόσου κατάκυρδος καὶ καταπόδηρα φρίνεται νὰ τὸ πῆρε δ.κ. Παπαχατζῆς. Δὲ μποροῦμε νὰ σᾶς ποῦμε πῶς ἐπέτυχε καὶ τόσο ἡ δοκιμή μᾶς κάντη ἀπόκινα στὸ δύναμι τραγουδάκια ποὺ καταπιαστήκαμε. 'Αλλὰ γιὰ πρώτη φορά δύμας καλοβάλαμε τὸ ζήτημα στὴ σωστή του θέση, ἀφτὸ μᾶς φρίνεταις ἐμάς μεγάλο κατόρθωμα. Καὶ μύνω γι' ἀφτὸ ἀν σᾶς γράφεις θέξιζε τὸ κόπτο νὰ δηγοτείψετε τὸ γράμμα τοῦτο στὸ περιοδικό σας, γιατὶ θὰ ἀδικούσατε ποὺ τὸ δημόσιο δὲ μαθήτινε τὴν σπουδαία μᾶς ἀφτὴ ἀπόσπειρη. "Οπιος κατόπι ἀπὸ μᾶς δελήσεις νὰ καταπιαστεῖ τὸ τραγουδάχορεφτικὸ τοῦτο πρόβλημα, θὰ ιδεῖς διτι δινοὶ δηνοὶ δηνοὶ δρόμος νὰ τὸ λύσει εἶναι ἀφτὸ ποὺ δείχνουμε. Τώρα δὲ δὲν τὸ λύσαμε δὲ σημανίνει. Πόσ' εἶναι δὲ καὶ δική μᾶς δύναμη; "Εσεῖς ἔκει ἔχετε τὸ Αθέτον, ἔχετε τὸ Πανεπιστήμιο, τὸν Παρνασσό, τὸν κ. Παπαχατζῆ καὶ καπού, κάπου καὶ τὸν κ. Παχτίκο ποὺ, καθώς ἀκούμε, τὸν χειροκρότησκό τόσο καὶ στὴν Αθήνα καὶ στὴν Πόλη. Μ' δὲς αύτὶς τὶς δυνάμεις ἔνωμένες σ' ἔνα μέρος καὶ καμπόσα «άδρα καὶ δικταμάχηπτα» κανεκδύν σοφῶν καθηγητῶν δὲ μᾶς φρίνεται δύσκολο νὰ λυθεῖ τὸ ζήτημα.

Τι κατόρθωμα θάταν! "Αντὶ τοὺς μουγγούς καὶ πιασμένους ποὺ μᾶς στέλατ' ώς τώρα θάρχίζατε

πγιὰ νὰ μᾶς φουρνίρετε δασκάλους ποὺ νὰ χαρέσουν τοὺς λαϊκοὺς χοροὺς καὶ νὰ τραγουδοῦν τὰ λαϊκα ράς «δσματα» μὲ τὴν «γλῶσσαν τὴν τελειωθεῖσαν ἐπὶ Περικλέους». Τι γλαφυροτάτη ἀναπαράσταση τοῦ βίου τῶν καιρῶν ἔκείνων!

"Αληθινὰ Πανεπιθήναι! Καὶ μᾶς φρίνεται πῶς δ.κ. Παχτίκος κατέ τέτοι σχεδιάζει. Εποικαστεῖτε νὰ τὸν δεχτεῖτε μέ... "Εμεῖς δύναμες σᾶς τόπαιμε καὶ περαπάνω δὲν τὸ ρχντάζουμε προτοῦ καὶ τόσο μεγάλο τὸ κακό δηλαδὴ τὸ ἀφίνομε τὰ ἔθνικά μᾶς δσματα καὶ τοὺς λαϊκοὺς χοροὺς καὶ νὰ πέρνομε τὰ ξένα. "Ως φρίνεταις δύμας τὸ πρόμακρο ποὺ δημάρχος στὴν Εβρώπη γιὰ τὰ λαϊκά δσματα. Ακούμε πῶς μεγάλο κακό γίνεται στὴν Εβρώπη τὰ λαϊκά δσματα. Ακούμε πῶς στὴ Λόντρα ἔγινε μιὰς ἔταιριας καὶ τρέχουν σὲ κάθε κώχη τῆς Αγγλίας νὰ μαζέψουν ὄσα λαϊκά τραγουδικά γλύτωσαν ἀπ' τὸν χρόνον τὰ νύχια στὸ στόμα ἀπόνω τῶν γέρων. Ακούμε πῶς η Αγγλική Κυβέρνηση σποφάστησε μετὰ τὸν πόλεμο νὰ είσαγει στὰ σκολιὰ τὰ λαϊκά τραγουδικά μὲ τὸ σκοπὸ νὰ δυναμώσει καὶ στερώσει τὸ πατριωτικὸ αἴσθημα τῶν νέων. Στὰ κοντσέρτα δηρχισκαν νὰ χώνουν καὶ ἀπὸ καναδικὸ τέτια τραγουδάκια καὶ τὸ καταχαίρετ' ὁ κόσμος. Θ' ἀκούσατε πιστέβομε πῶς ἔνας δικός μᾶς καταπιαγέβει τὸν καλίτερο κόσμο τῆς Εβρώπης μὲ τὰ δημοτικά μᾶς δσματα. Φανταστεῖτε τι θὰ γίνουνται ἀν δ 'Αραμης μεταχειρίζουνταις «γλαφυρῶς τὴν γλῶσσαν τὰν τελειωθεῖσαν ἐπὶ Περικλέους!!!»

* *

"Ολοι τέλοις οι πολιτισμένοι λαοὶ τιμοῦν τὰ λαϊκὰ τους, χορούς, τραγουδικά κτλ. Τώρα θὰ μᾶς πεῖτε πῶς τὰ ἔθνη ἔκεινα στὸ φαινομένο μονάχη εἶναι πολιτισμένας τὸ δέρδρα καὶ δικαταμάχηπτα ἔνες καθηγητῆς ἀπὸ τοὺς πειρημότερους ποὺ ἔχει νὰ ἐπιδείξει τὸ ἔθνος μᾶς ἀποδείξει πῶς τὰ ἔθνη ἔκεινα καθηρέσιουσα δὲν είχαν ποτέ τους... ἀρα... "Επειτα δὲ καὶ επᾶς μὴ δλανη τελειωθεῖσας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους», βέρβαρος.

"Ωστε δικίο ἔχει μὲ τὴν ἀλήθια ὁ κόσμος νὰ χάσαι βλέποντας πῶς είτε μιλούμε, είτε γράφομε, είτε τὴν προσφήτη μᾶς κάνουμε, είτε βρίζομε, είτε τραγουδοῦμε, είτε καρέσομε, είτε στὴ στεριά δρομαίων πολεμοῦμε, είτε στὴ θάλασσα, πιάνουμε ἀστακούς, είτε στὸ έμποριο είτε στὸν δέλλας ἔργα τῆς εἰρήνης, πάντα μὲ «γυναδικήν γλαφυρότητα αναπαριστῶμεν τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους»

Βλέπετε λοιπὸν τὶ μεγάλη σπουδιότητα ἔχει τὸ ζήτημα τῶν τραγουδιῶν καὶ τὸν χορὸν; "Αξίζει μὲ τὴν ἀλήθια νὰ τὸ ἀναλαδεῖτε καὶ νὰ γίνεται ἔσεις ἡ ἀφορηὴ νὰ τὸ καταπιαστοῦν μὲ τὰ σωστά τους οἱ δημόδοι. Σὲ δίνομο ἀφτὴ τὴν ἔδει καὶ πιστέβομε πῶς θὰ μᾶς τὸ χρωστάτε μᾶς μέρα χόρη.

Στὸν κ. Παπαχατζῆ ἡ δόξα ποὺ πέταξε στὴ μέση τοὺς «γλαφυρούς του θρήνους». σ' ἔμας ἡ δόξα ποὺ διατυπώσαμε τὸ πρόβλημα καὶ δείξαμε τὴ λύση του· σ' ἔτσις ἡ δόξα ν' ἀκολουθήσετε τὸ δρόμο ποὺ δ-

γέρη ποὺ σ' δ.τι γράφεις ἐφαρμόζεις ἀφορα τὰς ἐπιστημονικὲς θεωρίες. Καὶ νὰ ἡ κάτις τῆς μεγάλης ἀντιλογίας ποὺ ἐπήκωνται στὴν «Ἐλλαδίκα μερικές του μεταρρυτικές ιδιοτροπίες, δύναμες, νὰ ποῦμε, τὰ κύρια δύναμες τοὺς παρουτισμούνται μὲ μορφὴ ὀλότελα δημοτική 'Αγαμέμνων, Μενέλαος, Κάλχας, 'Οδησσεύς, Χρυσοπίτης, Ελένη, Λυσσαίας, Χρυσοπούλα ή Χρύσα

νοίξαιε. Ἐγειρεὶς γὰρ ὅλους μας δόξα καὶ τιμὴ περισσή. Γιατὶ δὲν είναι μονάχα ποὺ θάρχινθει ἐπὶ τέλους; τὸ ἔθνος ἀλάκερο νὰ τραγουδᾷ καὶ νὰ χορεύει δίχως νὰ ντρέπεται καὶ δίχως νὰ ντροπιάζεται, μάλιστα, μάλιστα καὶ τόσας ἀλλαζόντας ζητήματα μεγάλας ἔθνικὰς ποὺ μ' αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ τῶν χορῶν ἵσως μποῦν στὸ χορὸ γιὰς νὰ λυθοῦν.

Γιατί, οὐτε γίνεται στὰ τραχυόδια καὶ στοὺς χοροὺς γίνεται καὶ στις οὔλλες μας λαϊκές συνήθειες· ἐμὲς τὸ λαό, κατιγοροῦν πώς ἀφίνομε καὶ χάνομε; ἂν καλὸ κοιτάξετ' ὅμως· θὰ βρῆτε πώς ἔκεινοι ποὺ μόνο τὴν ἐποχὴ τοῦ «Περικλέους» ἔχουν στὸ στόμα καὶ «γαλαφύρως κατ' ἔκεινην τελειούνται», ἔκεινοι ἵστι εἰναὶ ποὺ στὸ πολυβυρύλλητο ἀφτὸ τῆς ἑξελιξης ζήτημα, βλεπουν δέοι οἱ ὄρνιθες βραχὺ βραχὺ, καὶ μὲ τὴν προγονοτυρλιά τους ἀφτὴ ἀποτελειώνουν καθεὶς μέρχ τὰ παιδιά μας καὶ θὰ ἔκαψουν στὸ τέλος ὅλη μας τὰ ἔθνικά καὶ τὸ ἔθνος μαζί.

Μποροῦμε μάλιστα νὰ σᾶς πούμε ότι «καὶ διὰ τὴν ἐλλειψίν τοῦ θροσκευτικοῦ αἰσθήματος παρὰ τῷ λαῷ» πων καὶ γι' ἀρτὴν τόσο λυπητερὰ παραπονίες ται ὁ κ. Παπαγχτέσης, ἄλλου παρὰ στὸ λαόθα βρείτε τις αιτίες.

"Ισως νὰ θυμάσπε πώς κι' δ' Πατοιόρχης μας, μόλις άνεβηκε στὸ Ίρων ἔκανε τὴν ἕδιξ διάγηντον ποὺ κάνεις ὁ κ. Παπαχατζῆς; οὐδέγαλε μάλιστα καὶ μιὰ ἐγκύρως ζητώντας, σὰ νὰ ποῦμε, γιατροὺς γιὰ τὸ κακό.

Ἐμεῖς, τὸ λαό, μᾶς ἡρθ̄ ἡ προσβολὴ πολὺ βαριά.
Ἐμεῖς βλέπομε πῶς ἄλλοι ἔχουν τὸ πάθος καὶ σ' ἀλλούς ζητοῦν νὰ ποτίσουν μὲ τὸ στανιὸ γιατρικό. Βελετε κ' ἀποδεῖξη;

"Ισως γ' ἀκούσατε γιὰ κάτι μαλώματα ποὺ ξεφύτρωσκν ἀπὸ πέρι αὐγυρεσταῖν. Πέραμο καὶ Πατριαρχεῖο. Δὲν είναι τοῦ παρόντος νχ σᾶς ζαλίσουμε μὲ τὰ καθέλκοστα. Φτάνει νὰ σᾶς πινύμε πῶς δικηγόρας δύνει είταν γιὰ τὰ τριάκοντα ἀργύρια.

Οι Ηεραμιώτες ἔχουν μιὰ Μονὴ κ' ἔνα θαυματουργὸν εἰκόνισμα κ' ἐννοοῦσαι νὰ νέμονται τὰ εἰσοδήματα τῆς καὶ τοῦ σὸν καὶ πρίν. "Ο κακινόργιος δεσπότης τὸ ἐννοοῦσ' ἀλλιῶς. "Ισως νάχε συντὸν νὰ ἐλεχτώσει τὴν δυσειδικιμονία στὸ λαό καὶ ν' αὐξήσῃ τὴν πάστρα καὶ τὴν μέρρωση στὸν κλῆρον κατεπείγοντα δημόσια ἔργα· καὶ καλίτερα δὲ θὲ μπροστὲ βέβηκα νὰ διασέσει τὰ εἰσοδήματα τοῦ καὶ τῆς. Οι Ηεραμιώτες μὲ τὸ νὰ μὴν τοὺς ἐπιασσαν μὲ τὸ καλό, λέν οἱ ίδιοι, ἔχλοι πάλε λέν ἀπὸ Ὑλειψη ἀγωγῆς, τοὺς πέρνει ὁ θυμός καὶ πάθουν νὰ μνημονέθουν τὸ Δεσπότη τους (τὸν Ἀγιον Κηζόκου), μνημονέθουν δηλαδὴ ξερὸν τὸν Πατριάρχη μας. "Ο Δεσπότης, γιατὶ τιμωρία τοὺς ἔκλητοις; τὰ πράγματα μπερδέθουν κ' ἐνῷ ἀπ' τὸ Πατριάρχετο ἔρχεται στοὺς Ηεραμιώτες διατργὴ νὰ πά νὰ φιλήσουν χέρι, ἔκτιν' ἀγριεύουν καὶ τὴν Τρίτη τοῦ Πάσχα, ἀντὶς τὸν Πατριάρχη μας πιάνουν καὶ μνημονέθουν τὸν Πάπα καὶ ζητοῦν ἀπ' τὸν Μονανέρ Μπονέττη νὰ τοὺς περάσει στὴν κοθολικὴ ἐκκλησία. Νὰ φωνάζει ὁ τύπος καὶ ὁ κληρος

ποὺ μιὰ φορὰ τόνε ρώτησε ἔνας παπᾶς ἃν δὲ "Ομήρος εἰτανε σπουδαῖος φουμαδόρος. "Ἐτσι λειπὸ κατηγοροῦμε τὸν Πάλλη ποὺ μεταεράζει ναὸς μὲ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὸ ἕδος μᾶς φαίνεται ἀπεράδεχτο οἱ δημητρικοὶ ἥρωες νῦ γενοῦν παλληκάρια. Πάσι καλὰ ποὺ δὲ Πάλλης βουλήθηκε νὰ μπει κατέβαθμα δὲ λαὸς στὸ νόμημα τῆς Ἰλιάδας, μὰ λαθεύει πιστεύοντας ποὺ ἄξαφνα μὲ τεχνητὲς κοντυλιές μπορεῖ νὰ κάμεις καινούριο ἔναν κόσμο ἀρχαῖο. "Οσο γι' αὐτὸ δὲ Πολυλᾶς ἔδειξε στὴν Ὁδύσσεια του ποιδ εἶναι τὸ ταχτικὸ μέτρο. "Αν ἀφήσουμε δύμας αὐτὰ τὰ μικρὰ παραστρατίσματα, θὰ πούμε πῶς ἀληθινὰ δὲ Πάλλης βάσταξε ἀξιόλογα τὸ μεγαλόπερπο τόνο του ἔπους, καὶ σὰ μικρὰ περάδειγμα θὰ φέρουμε ἕδω τὸ μάλλωμα του Λυσσέα στους ἀνυπόταγτους (Β., 198 κτλ.)

Κι ὅποιο θωρούσε ἀπ' τὸ λαὸν νὰ σκούψει, τοῦ τραβοῦσα
μιὰ δυὰρα βαδίσεις καὶ τοῦλεγε μὲν θυμωμένα λόγια :
Βοὲ μὴ καυνιέταις κι ἄκουγεις τοὺς ἄλλους, τὶ θὰ ποῦνε,

Βρε μήν καυνεσει τι οὐκούσῃ τοῦ, ακούσει, οὐδὲ πού ναι ἀπ' τὰ σέν' ἀνωτεροι! Καὶ σὺ δειλὸς κι ἀνάξιος, μέσ' τη Βουλὴ ἀλογάριαστος, ἀψήφιστος στῇ μάχῃ. Λαζ ὅτι δέσμουν¹ δόλοι δὲ ἐδύ, μικροί μεγάλοι.

Κακόν τοι οὐδεὶς μηδὲ τοῦτο, μάκρον μέμνησεν.
Κακόν τοι οὐδεὶς μηδὲ τοῦτο, μάκρον μέμνησεν.

Καλά μεταφράσματα τῆς ἀρχαίας τεχνικῆς ποίησης
ἀφίσανε μονάχα κατὰ τὰ χρόνια τὰ στερνά. "Η ψυχὴ τού

αρχισανε πονητα κατα τη ζωσια τη σπουδα. Η φυλη της

«βλέπετε δτι Ένεκεν ἐλλείψεως θρησκευτικού «αἰσθήματος παρδ τῷ λαῷ κινδυνεύει κλπ.!» Ποῦ τη βλεπουν τὴν ἐλλειψην, δεν τὸ χωρεῖ ὁ νοῦς μας· ἔμετς δὲ τὸ ἐνάντιο βρίσκομε νὰ περισσέει τὸ θρησκευτικὸ αἰσθήμα "Αν οι Περσικὲς ἔπεισχαν ἀπὸ ἐλλειψην, φυσικὸ θάταν, ἀμά τους ἔωκλήσιασαν (καὶ πιστέω νὰ ζέρετε τι σημασία καὶ τι ἐπακόλουθα ὑλικὴ καὶ ἡθικὰ ἔχει καὶ τὸ γράμμα καὶ τὸ πορόμα) φυσικὸ θάταν λέμε, νὰ καταπέσει ἀκόμη παρεπήνω τὸ θρησκευτικὸ τους αἰσθήμα καὶ νὰ πάψουν πγιά νὰ μνημονεύουν καὶ Πλατωάρχη καὶ Σύνοδο καὶ "Αγιους Πάντες.

"Ομως οἱ γειτόνοι μας, ὅπως ἡ φύσις, ἀποστρέφεται τὸ κενό, καθὼς ὅλοι μας ἔστοι μὲν ἕροι^μ ἀπ' τὴν φυσική, ἔτοι καὶ ἄρτοι οὐτε στιγμὴ δὲν παραδέχτηκαν νὰ μείνει ἀδιανο τὸ θρησκευτικὸ τους κίσθημα. Μ' αὐτὸν μὴ φανταστεῖτε πώς ἐμεῖς πέρονοις τὸ μέρος τῶν Περσικῶν· εἴς ἐναντίας τὸ βρίσκομε πολὺ στραβό τὸ κάμψαμά τους νὰ μνημονέσσουν δηλαδὴ τὸν Πάπκα τῆς παλιδες Ρώμης ἀντὶ τὸν Πάπκα τῆς Νέας. "Ἐλλειφχν τάχα οἱ Ἀγιοι καὶ Παναγιώτατοι; Δὲ μποροῦσσαν νὰ μνημονέψουν τὸν Βοῦδα, τὸν Βισνοῦ, τὸν Βράχυμα, τὸν Γκαουτάρα, τὸν Κυνφρύνιο; Μ' ἀρχῆς νὰ τοὺς εἰχαν καὶ ἀκούστα αὐτοὺς τοὺς Ἀγιοὺς, τοὺς Προφήτες, τοὺς Πατριαρχεῖς; Μὴν κοιτάξετε, ἐμεῖς οἱ Κοιταλιανοὶ ἀγαποῦμε τὰ μακρινὰ ταξίδια καὶ ἐκεὶ ποῦ πᾶμε βλέπομε καθέ λογῆς θρησκείας, καὶ μερικὲς εἶναι, μαζὶ τὴν ἀληθική, ἔξαρτες· ὅμως ἔλλα Σητήματα ἀπότα. Εκείνοι ποὺ θέλουμε νὰ σᾶς ποῦμε εἶναι πώς σημαδί ποὺ νὰ δείχνει: ὅτι τὸ θρησκευτικὸ μας αἴσθημα ἔμεις τοῦ λαοῦ ἐννοῶ, χριστιανός καὶ κατέπεσε, δὲ βλέπομε κακένα.

"Αν μάλιστα φροντίσετε νὰ μάθετε τὰ δύο ἔγιναν
ώς νὰ λυθεῖ κύτος τὸ Περχμώτικο Κέντηρα, οὐ ἀπο-
ρήσετε πόσο κατάπτετε τὸ θρησκευτικὸν καὶ καθεὶς ἀλλο-
κισθημα στὸν κλῆρο μας, πόσο ἔπειστο δὲ νῦν του
Μπορεῖ πγιεὶς ἀπὸ δῶδε καὶ μπρός, ὅπου τὸ θρησκευτικὸν
αἰσθημα λαγαρίζεται ἀπὸ τῆς δυσειδικουνίας της
σκουριές νὰ μᾶς χρησιμέψει δὲ κλῆρος μας ἢ δὲ τοῦ σιδ-
έουμε λιγο τὴ μάρφωση καὶ δὲ φιλοτιμηθεῖ καὶ δὲ ίδιοι
ν' ἀλλάξει τὰ ίδιωματά του;

Στὰ μεγαλόγορά του παράπονα ἐμέες δίνομεις μιᾶς πολὺ ἀπλὴ ἔξηγηση. Ἀκούσατε ποτὲ κομπογιανά νίτες νὰ παραπονοῦνται διὰ τὴν «Ἐλλειψιν ἴατροῦ κοῦ αἰσθήματος παρὰ τῷ λαῷ;» Ἀπεράλλαχτα μὲν φάνονται ἀρτὶ τὰ κλέματα καὶ κορροκτυπήματα τοῦ ἀνωτέρου αὐλέρου, τοῦ τύπου καὶ ὄλλων σορῶν λαοψυχολόγων. Οσο προκόφτει ἡ ἐπιστήμη καὶ βλέπομε τοὺς γιατροὺς νὰ κόβουν καὶ νὰ ρέουν, νὰ κάνουν δλημερίς θάματα ἀληθινά, τόσο δυναμωνεῖ καὶ μὲν τὸ γιατρικὸ αἰσθῆμα, στερεώνεται ἡ πίστη μας στὴ γιατρικὴ καὶ ὁ σεβασμὸς στοὺς γιατρούς. Γιὰ ρωτεῖστε ὅμως καὶ τοὺς κομπογιανάτες τί λένε;

"Ἐτσι νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ γάσῃ ὁ λαός μας και-
κέτι ἄλλα αἰτιήματα, σὰ νὰ πούμε τὸ ἐκπαιδευτικό,
ὁ λόγος ποὺ τὸ φέρνει, τὸ Πανεπιστημικό, τὸ Βου-
λεφτικό, κτλ. κτλ.

Νά μάς συγχωρέσετε, ἀξιότιμε κύριε, ποῦ σές πονοκεφαλοῦμε τόση ώρα. Περιμένομε τὴν ἀπάντησή σας μὲ κάποιο καρδιοκτύπι. Μὴ σές περάσ' ἀπ' τὸ νῦν πῶς τὸ καρδιοκτύπι εἶναι τάχα γιὰ τὸ «ἡλιθιωτάτους». Σές τόπαμε ἀπ' τὴν ἡρχὴν πῶς είμαστε ἔτοιμοι γιὰ τὸ κάθετις. Μὴ δὲν ἀκοῦμε τὰ χειρότερα δλημερίς; Ἐκεῖνο ποὺ ἔχομε μεγάλη περιέργειαν ν' ἀκούσομε εἶναι, ἢν καὶ σεῖς βρίσκετε τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Παπαχατζῆ «ἀδρά καὶ ἀκαταμάχητα». Μὴ νομίσετε πῶς θὰ ζουλέψουμε ἃν μᾶς πείτε ναί, ή θὰ περιφριεφτούμε ἃν μᾶς πείτε οὔ. Δὲν τὸ καύομε προσωπικὸ τὸ ζήτημα ἃν μάλιστα είταν μόνος ὁ κ. Παπαχατζῆς ποὺ βριστούσε τὰ «ἀδρά καὶ ἀκαταμάχητα» θὰ τὸν ἀφίνωμε νὰ κοιμάται σφιχταγκαλιασμένος μ'. Ἀρτὰ καὶ δὲ θὰ σές ζαλίζημε καὶ σές μὲ τὰ γραψίματα μας τούτων. Πλρατηρήσαμ' ὅμως πῶς τὰ «ἀδρά καὶ ἀκαταμάχητα» ἔχουν μεγάλη πέραση καὶ στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν Ηλένη καὶ θέλαμε νὰ μᾶς φωτίσετε τί σημασία σωστὰ σωστὰ τούς δίνετ' ἐσεῖς ἐκεῖ στὴν πρωτεύουσα. Γιατί θὰ τοχετε βέβαια παρατηρήσει, πώς τὰ ἰδιαὶ ὄντα μάτα παθαίνουν στὸ νύχια τους κάτι μικρὶς παραλλαγὴς ἀπὸ ἕνα μέρος σ' ἄλλο. Μερικοὶ δὲν τις προσέχουν κ' ἵστως γιὰ πολλὲς λεῖξες ή παραλλαγὴν νὰ μὴ φέρνει ἐνόχληση ή βλάβη. «Ομως γιὰ τὰ δυὸ ἥρτα ἐπίθετα, ἐμεῖς τοελάχιστον, είμαστε πολὺ ἀνήσυχοι. Γιατί μὲ τῶν ἐπίθετων ἀρτῶν τὰ οὐσιαστικὰ ἔρχονται στὰ μέρη μας ποτισμένοι οἱ δακσκάλοι καὶ μὲ τὶς οὐσίες ἀρτὲς ποτίζονται ἀπὸ μικρὰ τὰ παιδιά μας. Κ' ὅπως σές τόπαμε καὶ πρατένω τὰ κατακκέρμοιρα ἀρτὰ ἀπὸ τὸν ἰδρο ποὺ χύνουν πίνοντας τὸ ζούμι ἀπ' τὰ «ἀδρά καὶ ἀκαταμάχητα» καὶ μέρες νύχτα προσπαθύντες νὰ ἀναπαραστήσουν «γλαφυρῶς τὴν γλῶσσαν τὴν» τελειωθεῖσαν ἐπὶ Ηερικλαῖους», παθαίνουν τάθλια ἔνα είδος ἀλεξιντρινούβζαντινή καταρροὴ ποὺ τοὺς μένει πγιά. Ἐμεῖς, ἔπος ἀναμεταξύ μας, τὴν ὄνομασκε πραγονομυξιά. Σιγχριμερὴ ἀρρώστια. Αντὶς νὰ μεστώνει, νὰ στρώνει ὁ νοῦς τῶν παιδιών, δσομένουν παραπένω στὸ σκολιό τόσο ἀριστίνει, νερουλιστέει, φυραίνει τὸ μυαλό τους.

Ἐμεῖς ἀπὸ δῷ βλεποντας τὴν ἀνεμελιά σας, λέμε πώς θὰ κατάντησε πγιά νὰ μὴ σᾶς κάιει κακιάδ
ἐντύπωσ' ἡ ἀρρώστι ἀφτή. "Ετο" εἶχε καταντήσει ἡ
ἔβιστική πρίν βρεθεῖ τὸ μπόλικόμα. Πιὸς παρατη-
ροῦσε τοὺς βλογιοκομένους. "Ἐπειτα σὲ σᾶς ὅλα τὰ
παιδιὰ τὴν παθαίνουν ἀφτὴ τὴν Προγονική, βλογιά.
Σ' ἔμεις ἐδῶ μερικὰ γλυτώνουν καὶ τοῦτο ἔξ αἰτίας
ποὺ γιὰ χιλιούς δύο λόγους τὰ μερικὰ ἀφτὰ τὰ στέλ-
νομε σὲ ζένα σκολιὰ ποὺ σὲν κ' ἔκει μελετοῦν ἀρκετὰ
κακλὰ τὸν «ἐπὶ Περικλέους βίον», δημως δὲν κά-
νουν κακιά προσπεζία νὰ τὸν ἀναπαραστήσουν «γλα-
φυρῶς».

πολὺ πρέωρα, καὶ λίγο πρὶ μὲν ἀφήσει ἔσωσε τὴν μετάφραση τοῦ «Προμηθέα Δεσμώτη» τοῦ Αἰσχύλου ποὺ βγῆκε πρώτα σ' ἓνα περιόδικὸν ἀθηναϊκόν, διάτονος (1902), καὶ ὅστερα καὶ ἔχωριστά μὲν μακρυνὴ φιλολογικὴ εἰσαγωγὴ καὶ κριτικὴ ἀνέλυση. «Οὐλα σὲ μιὰ γλῶσσα δουλεμένη μὲν περίσσεια μαστορωσύνη, καὶ τέτοια ποὺ σάν τοῦ Πολυλάθτον Ἀμλέτο, τὸ πρότυπό του, δείγνει ήσαι μὲν ποὺ φτάνει ἡ δύναμη τῆς νὰ λέσι καὶ τὰ πιὸ ἀψητλὰ νοήματα.

Αύτὰ τὰ δύο δράματα σημαίδεψαν ἐποχὴν καὶ μὲ τὸ γυρισμὸν τοῦ Ἰαπεικοῦ τρίμετρου πού, ὅσων ἀπὸ ἑναὶ ἡ δύο τάπους δύο πρόσκουνταν ἀκόμα στὰ δημοτικὰ τραγούδια εἶταις φυγάτο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄφησε πάντοι νὰ ζεῖ καὶ βρασιλέύει ὁ λεγάμενος πολιτικὸς στήχος, ὁ στίχος τοῦ Πολυλῶ καὶ τοῦ Πάλλη στὰ ἐπικά τους μεταφράσματα. Σὰ δείγμα τῆς τέχνης τοῦ Καλασγούρου δίνουμε τὸ πρώτο παράπονο τοῦ Προμηθέα (στ. 88—99).

Καὶ ποταμῶν πηγὴς κι ἀμέτρητο σὺ γέλιο
Τοῦ πόντου τῶν Κυματῶν, καὶ σύ, Γῆ μητέρα,
Καὶ τοῦ ἥλιου τὸν Κύκλο ποῦ δλα βλέπει, κράζω,
Ίδετα τί Θεὸς ἐπὸ θεοὺς παθαίνω.
Κοιτάξει' ἀπὸ τοῦ πληγές μου σπαραγμένος
Τὸ μυριόχρονο καιρὸ θὰ μαρτυρήσω.
Τέτοι' δὲ καινούριος ἀρχηγὸς τῶν μακαρίων.
Ἐφεύρεν ἀλυσοδέμ' χπρεπο γιὰ μένα.

Δάσκουν. Δέν ἔχετε τοὺς γεωργικοὺς σταθμούς; "Ετοι θάνκι κι' ἀρτοὶ οἱ νέοι ποὺ προτείνομε, σταθμοὶ ἀντιπερικλεῖσοι, ἀντιβιζαντίνοι, ἀντιαστελεξαντρίνοι σταθμοὶ γιὰ ἔκναυμπολιασμῷ καὶ μπόλιασμα. Θὰ μᾶς πείτε, γιατὶ ἔνοι δάσκαλοι; Μὰ μήπως δὲν τὰ βλέπετε πῶς εἰ δάσκαλοι μης ἄλλο ἀπὸ τὴν «γλαψυρόν» αναπαραστασιν τῆς γλώσσης τῆς τελειωθείστης ἐπὶ Ηερικλέους, γρὺ δὲ ἔρουν; Κ' ἀπὸ ποὺ νὰ τὸ μάθουν; 'Απ' τὶς πηγὲς ποὺ πίνουν ἀρτὰ ποτίζονται, καὶ στὶς πηγὲς ἄρτες δὲ βλέπομε νὰ βάνεται χέρι. Δι' θὰ μπορεῖτε, λέμε· γιατὶ ἀν μπορεῖται τὶ περιμένετε; "Τστερ' ἥπ' τὴ ἑβραϊκή, καὶ τόσα ἄλλα ἑληνοκτικοφρετικά, τὶ ἀλλεσ μεγαλείτερες ἑρκακίριες περιμένετε γιὰ νὰ πατρέψετε; Ήλα νὰ πεπῶς στὰ κεφαλάριά τῶν πηγῶν χέρι δὲν μπορεῖτε νὰ βάλετε. Τὸ γιατὶ ἔστε; τὸ ἔρετε. Οἱ δημογεροντίες μας, ἀργὰ καὶ που δὲ κ' ἄρτες, ὡς τόσο κάτια κουνιοῦνται, κ' ἵσως νάκανεν περισσότερο ἀν εἰδερχούμενοι παραπάνω. Επεὶς ὅμως ποὺ ἔρετε χαμπόσια παραπένω καὶ μπορεῖτε πολὺ λιγώτερο, ποὺ εἶναι οι φρημασμένες σχες ἐλεφτερίες; Γι' ἥπτο λοιπὸν εἴπαμε ἔνους. Μὴ δὲ φέρατε ἔνους γιὰ τὸ στόλο καὶ γιὰ τὸ στρατό, πράματα ποὺ φυσικά ἔρχονται κατόπι ἀπὸ τὴν μάρρωση τῶν πατιδιῶν; Νὰ φέρετε λοιπὸν ἔνους κακλούς, διο κακλίτερους τόσο κακλίτερο, μὰ νὰ τοὺς ἀρίστετε νὰ κάμουν ὅπως ζέουν. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ γίνεται τὸ πείρωμα. Στὸ σκολιό ἀρτὸ δύσα παιδιά μπανουνούν θάνκαι σὲ νὰ μπολιαζονται. Καὶ σὲ λίγο θὰ παρατηρήσετε καὶ θὰ καταλάβετε τάσκ π' οὔτε τὰ βλέπετε σήμερο. "Ενας λόγος λέγει «ἢ κοιλιά παραθύρων δὲν ἔχει». ἀνόντος λόγος· ἔχει καὶ κακλοέχει· τὴν κοιλιάς τὰ παραθύρια είναι τὰ μάχρουλα· καὶ τὴν ἀνεμοφρωσίας τῶν πατιδιῶν μας τὰ μάχρουλα είναι τὰ καλλικά μας.

Τι ἄξια ἔχει ἡ πρόταση μας; ἀφτὸν τὸ καταλα-
βάνετε μονάχοι σας. "Αν καὶ ἡ σε:ρὰ τοῦ λόγου τὴν
ἔφερε κατόπι ἀπὸ τὴν τραχυούδοχορεφτικήν, πιστέβομε
πώς θὰ τῆς διωσετε τὰ πρωτεῖα ἐν ἁπορασίστε νοῦ
ἐνεργήσετε κατί.

Δέ χρειάζεται νὰ μᾶς τὸ πεῖτε πῶς θ' ἀπαντήσετε μεγάλες δυσκολίες. Πρῶτα κι' ἀρχὴ σὲ πιόν νὰ προσφύγετε, προστρέψετε, ἀπευθυνθεῖτε, ἀποταθεῖτε καὶ ἀνηφεθεῖτε. Ὅσο γιὰ τὴ Βουλὴ καὶ τὸν Ἐπουργὸ τῆς Παιδείας φχνταζόμαστε, πῶς οὔτε λόγο θὰ πρέπει νὰ τοὺς κάψετε. Σὲ τέτια μεγάλη ὑποκείμενα, τὰ κόβει ὁ νῦν μᾶς, πῶς γιὰ τέτι ἀσήμαντα πράματα δὲ μιλοῦν. Μήπως κ' ἔδω σὲ μᾶς τὰ ίδια δὲν είναι; "Αν ἔχεις δέκα κεφαλές πήγαινε νὰ μιλήσῃς στὸν Πατριάρχη μας ή στὸ Φιλολογικὸ Σύλλογο ή στὶς ἐκπαιδευτικὲς ἐπιτροπὲς πῶς ἔχεις κάπι νέο νὰ τοὺς πεῖ;

Μὰ ἐσεῖς ἔκει θάχετε σὲ λίγο μιὰ μοναδικὴ, ἐφικτή· τὸ «Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον!» Ἐκεὶ μπορεῖτε νὰ πκρουσιάσετε τὴν πρότατή μας. «Αν κ' ἔκει στὶς ἔβησαν δυσκολίες, ἔχομ' ἔτοιμη μιὰ τροποποίησην.

Αλλοι μου, άλλοι οί κι αύτοί καὶ τὸ κακὸ ποῦ θάρη,
στενάχω καὶ ωτῶ, πῶς μιὰν ἡμέρα μέλλει
στὰ βάσανά μου αὐτὰ τὸ τέλος νὰ γαρέξῃ.

Καὶ τὰ τραγούδια τοῦ χοροῦ εἶναι φτιασμένα ἀπαράλλαχτα μὲν τῇ μετρικῇ τοῦ πρωτότυπου, καὶ σ' αὐτῷ ἀκόμα ὁ μεταφραστής πίτυχε περίηγμα Κρῆμα ποὺ δὲν ἔγει τόπο ἐδῶ νὰ στρώσω καὶ ἄλλα μεγχλείτερα κομμάτια. Κι ἂς τελειώσω μὲ τὴν παρατήσηση ποὺ δύο γιὰ τὴ γλῶσσα καὶ ὁ Καλοσγούρος πῆρε τὸ μέτρο σύστημα τοῦ Ποιλυλόχου ἐδῶ κ' ἔκει δὲν ἀποφεύγει λέξεις δανεισμένες ἀπὸ τοὺς ἀρχαῖους συγγραφεῖδες, καθὼς Βουκόλος, Βέλος, σελήνη, συμβία, τέκινον κι ἄλλες.

Τώρα ξυπνάμε πως και τήν "Αλκηστή του Εύριπιδη μετάφρασε δημοτικά ο Κ.Χρηστομάνος ο θεμελιωτής μιᾶς «Νέας Σχημής» στήν "Αθήνα, και τὰ Σύγνεθα τοῦ 'Αριστοφάνη ὁ Σουρῆς ὁ συντάχτης τοῦ «Ρωμηοῦ». Καὶ ἀκόυω πῶς τὰ παραξετησαν και τὰ δυὸς τοῦ θέατρο μὲ πολλὰ πανιέρωτα ἀπ' ἀνθρώπους ποὺ μποροῦνε νὰ καταλάβουν ἀξία. Ιστια μὲ τώρα δύμως δὲν τὰ εἰδάμε τυπωμένα. "Αλλα μεταφράσματα ἀπὸ τὴν ἀργαία φιλολογία μ'" ἀληθινὰ τεχνικὴ ἀξία είναι: ἀκόμα μερικά ἀπὸ τὴν κατώτερη ποιήση, τὴν ποιήση τῆς ἀλεξαντρενῆς ἐποχῆς. Πιστεύω νὰ δεῖξε ἀλλού ποὺ αὐτή ἡ ἐποχὴ ἔχει πολλὰ δύμοια μὲ τὴν τωρινή 'Ελλάδα, και δὲ μού φαίνεται παράξενο ποὺ φυσική κλίση φίρνει δόλο κατὰ κεῖ τὸς σημειερούνς "Ελλήνων

Νὰ κηρύξει τὸ «Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον» συναγωνισμούς. «Οσοι ἀριστέοντιν στὰ γυμνάσιά σας νὰ συναγωνίζονται μὲ ἑκάσινους ποὺ ἀριστέοντιν ἐδῶ στὰ ξένα λύκεια. «Ἐνα εἶδος τέτιος συναγωνισμός γίνε· ἐδῶ δλούνα δίχως πολὺ χρότο, ἀλλὰ μὲ πολλὲς κατακριτιλές στῶν παιδιών καὶ τῶν γονέων τις κούτρες. Γι' ἀρτὸ λέμε πῶς ἂν συστηματικὰ γιὰ τρία τέσσερα χρόνια προκηρύξετε τοὺς συναγωνισμούς ἀφτοὺς θὰ δεῖτε μὲ τὰ μάτια σας τὶ κατερθώνουν τ' «αἰδρὰ καὶ ακαταμαχητα». «Ἀν κι ἀφτὴ τὴν τροποποίησην δὲν τὴν ἔγκρινει τὸ Σέβαστὸν «Συνέδριον» ἔχοι· ἀλληλούτοιμη. 'Αφῆστε τ' ἀγύριοι καὶ κάμετε τὸ πείραμα στὰ κορίτσια. Δέ ἔρομε τί ἴδεες ἔχετε γιὰ τὴν ἐκπαίδεψη τῶν κοριτσιών. «Οπως κ' ἄν εἶναι θὰ παραδέχεστε, πιστέψεμε, πῶς σ' ἐμῆς ὁ πολιτισμὸς δὲν προχώρεσε ἀκόμη τόσο, ὥστ τὴ γυναικεῖα νὰ τὴ φέρνει στὴ στενοχώρια νὰ συναγωνίζεται μὲ τὸν ἀντρά, κι ἐπουμένως νὰ λογαριάζει τις γυνᾶς ποὺ πέρνει στὸ σχολίο, ἐφόδια γιὰ τὴ βιοπλήσιη. Μ' ἀλλα λόγια τὴ σχολικὴ μάρρωση τὴ δίνομε στὰ κορίτσια τὸ παρεπάνω γιὰ στολίδι, κ' ἐν εἰν' ἔται μπτορεῖτε νὰ δοκιμήσετε μιὰ φορά ἢν ὑπέρχει τρόπος νὰ στολίζει ὁ νοῦσος κ' ἡ ψυχὴ τῶν κοριτσιών μας σὲ λιγότερο κακιό, μὲ πριό λίγο κάπι, κ' ἀλληθινὰ κ' ὅμορφα στολίσματα.

Τέτιες πρόσασες πιπτέδοιρε νὰ τὶς καλοδεχτεῖ τὸ Συνέδριο. Στὴν Ἀμερική, καθὼς μᾶς εἴπ' ἔνας καλός φίλος—ποὺ ἔμεν' ἔκει χρόνια εἰκοσι· ἐφτά καὶ ποῦρχεται ἀπὸ καπέου καὶ στὴν Ἀθήνα, καὶ μπορεῖ νὰ σὲς τὰ πεῖ κ' ὁ Ἰδιος,—δότων ἔχει κανεὶς κάτι νέο νὰ παρουσιάσῃ στοὺς συμπολίτες του νοικιάζει. Ἐνα μέρος καὶ κρημνῷ ἀπ' ὅδω μιὰ εἰδοποίηση. Something neu· κάτι νέο δηλαδή· κ' δύπιος θέλει μπαίνει καὶ βλέπει. Κατί: ἀνάλογο θάνατοι κ' ἀφτὸ τὸ Παρθενογαγεῖο ποὺ σὲς παραχνινοῦμε νὰ προτείνετε ἀπὸ μέρος μας στὸ Συνέδριο. Ἐμεῖς λέμε νὰ είναι τὸ Παρθενογαγεῖο Ἀμερικανικό. Something neu δηλαδή. Ἄστεινεις ὄμως καὶ ἀγγλικό, γαλλικό, σουνδικό, δανικό, γερμανικό ὅπως τελος τ' ἀποφράσεις ὁ κ. Πρόεδρος. Ὁ σκοπός είναι νὰ γίνει τὸ πειραματ. Ξέρετε βέβαια πῶς πειραματίζουν τώρα γιὰ τὰ μικρόνια καὶ τὶς τοξίνες τους. Ὁ Ἰδιος αὐτὸς ὁ φίλος μῆς ἔδωκες πληροφορίες πολὺ πειρέγρες. Ηέρονυν, λέγει, δύο ζῶα, κουνέλια λόγου χάρη, ὃσο τὸ δύνατό τὰ ὅμια· στὸ ἔνα κάνουν τὴν ἔνεση μὲ τὸ φαρμακερὸ ὑγρό· τὸ ἀλλο τὸ

ἀφίνουν δίχως· τὸ κρατοῦν ὡς εἶδος μάρτυρος· καὶ βλέπουν ἔτσι σὲ πόσες ὥρες η σὲ πόσες μέρες πεθαίνει η παθαίνει τὸ ζώο τὸ φαρμακευμένο.

K' ἐμεῖς λοιπὸν σὸν τέτοιο εἶδος πειράματα λέμε νὰ καθηπυθοῦμετε στὸ Συνέδριο. Πειράματα δίχως κκ-νένος κινδυνοῦ, ἔξεγαντίας στὰ νέα σκολιά θὰ μένουν τὰ παιδία δίγως ἐνέσεις.

Γιὰ τὴν ἐπιτυχία δὲν ἔχομε τὴν παραμικρὴν ἀμφισβολία. Ἀν μαζίστα ἀληθεύουν τὰ ὅσα εἰδόμεις στὶς ἐφημερίδες, πῶς δηλαδή, ὁ Μιστράτης θὰ εἰσαγέται στὰ Παρθεναγωγεῖα καὶ τὰ πλιό βαρυτάτων αὐτοῦ καὶ μενατῆς Προγονικῆς σορίας! Ἐδιαίτερα, λέγει, κρατεῖ

καὶ ποὺ δὲν ἀξιώθηκε κανένας μεγάλος λυρικός, ἀπὸ τούς πεδ ἀρχαίους, νὰ ποῦμε η Σαφέω καὶ δ 'Ανακρέοντας, οὔτε μιὰ μετάφραση. 'Απὸ τοὺς βιουκολικοὺς^μ μᾶς ἔδωκαν πολλὲς φωρὲς στὴ δημοτικὴ κατὶ λίγα εἰδύλλια τυῦ Θεοκρίτου, καὶ σ' αὐτὰ πάλε καλλίτερα ἀπ' δῆλους πίτυκης δ Καλοσγαῦρος. Μετάφρασαν καὶ μερικὰ κομμάτια τῆς 'Εκάλης τοῦ Καλλιμάχου, καὶ δ Σίρρος τύπωσε ('Αθῆνα 1891) τὸ τραγοῦδι τοῦ Μουσαίου α' Η 'Ηρώ καὶ δ Λέανδρος», ποῦ τόσο πολὺ ταιριάζει μὲ τὰ σημερνὰ συστήματα τοῦ τόπου. Καὶ δὲν πέρασαν πολλὲς βδομάδες ποὺ δ «Νουμᾶς» (1903, ἡρ. 43-50). Εἴθιγαλε ἐναὶ ξανάφτιασμα τοῦ «Τίμωνα» τοῦ Λουκιανοῦ.

Ως έδω θα είχαμε άναφέρει δια τα μεταφράσματα από την ἀρχαία φιλολογία που άξιζει να λογαριάζουνται σπουδαῖα ή δὲν έμενε ἀκόμα η Γραφή του Πάλλη. Γι' αύτή δύμας μίλησε σε τούτη τὴν ἐφημερίδα δ. E. Nestle, κ' ἔμεις ἔχουμε μονάχα να διευτερώσουμε τὴν ἕδια παρατήρηση ποὺ κάμαμε πιὸ ἀπίστου για τὴν Ἰλιάδα. Κ' ἐτούτο δηλαδή τὸ ἔργο, δπως καὶ τ' ἄλλο, είναι γραμμένο σὲ γλώσσα μὲ κάτι σα δαφνῇ ἀπὸ διάλεγυτο.

Μπροστά στὸν πλοῦτο τῆς ἀρχαίας φιλοσογίας τὰ μεταφράζαματα φτάνουνε σὲ ποσὸν τιποτένιο. Καὶ τὸ κακὸν ἔχει δύο αἵτεις. Πρώτη εἶναι ὁ ἀφορισμός τῆς ρωμαϊκῆς ποὺ περσέποτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο μποδίζει· νὰ συλλέγουν οἱ δύο

στὸν Αἰσχύλο. Τὶ τοὺς μέλλεται τῶν φτωχῶν τῶν
καριτσιῶν Ι Πῶς θὰ τὸ πίνουν οἱ «δραφίδες» αὐτό ποτο! Καὶ νάλειπαν τὰ γλυκόπιστα καὶ ἔσωντικά κρασάκια
ἀπ' τὸ προγονικὸ κελάρι! λιγές γουλιές ἀπ' τῶν κω-
μικῶν τ' ἀπομεινάρια. «Ομως; «Μιστριώτης ἔφα!»
Μεγάλος ἀνθρώπος! Δὲν τὸν φτάνει τὸ Μιστρί τῆς
«προγονικῆς σοφίας» ποῦ κρατεῖ μὲ τὸ δέξι, ψηπτάξει
καὶ τὸ ἐκπαιδεφτικὸ μυστρί. Εφτυχισμένο τὸ ἔθνος
πούχει ἔλα τέτιο λασπομύτη σὲ μιὰ τέτι ἀψηλή,
θέση. Εύτυχισμένοι ὅσους φτάνει τὸ χρυσὸ του χέρι.
Θὰ τοὺς χρίσει ὄλους μὲ ἀσέβεστη γεναμένο ἀπ' τὰ
μαρμαρά τῆς προγονικῆς σοφίας.

Καὶ πάλε καὶ ξανὰ σᾶς παρακινοῦμε νὰ κάνετε ἀπό μέρος μας τις διάφορες ἀφτές προτάσεις στὸ Υψηλὸ Συνέδριο. Καὶ τίποτις δὲ γίνεται ἀμέσως τώρα, ὅμως ὅλο κατί καλὸ μπορεῖ νὰ βγετ πλαγίως. Μπορεῖ δηλαδὴ νὰ ἔξεταχτον τὰ «ἀδρά καὶ ἀκαταμαχητά» ποὺ μέρα νύκτα σφυροκοπήνουν οἱ ἀρχιμαστόροι γύρτοι μεσ' τὸ ἀνώτατο ἑκταίδευτικὸ σιδεραδικό. Τὸ Συνέδριο θὰ ἔχει τὸ κάθε τι γιὰ τὰ κάρματι μιὰ ἐπιστημονικὴ ἔξεταση. Ἐμεῖς μὲ τὰ πρόχειρα χημικομαχερικὰ μέσα ἔξετασαμε τὰ «ἀδρά καὶ ἀκαταμαχητά» πολλὲς φορὲς ὡς τώρα. Ψιλοκοπήσαμε, καλομουσκέψαμε, σιγοβράσαμε καὶ καλοστραγγίσαμε τις λέξεις αὐτές τῆς «γλώσσης τῆς τελειωθείσης» ἐπὶ Περικλέους» προγονοτύφλως δέ μα τε καὶ γλαφυρομύξως ἵππο τῶν σοφωτατῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἐκείνους ἀναπαριστῶντων γραμματοδιδασκαλῶν χειρίζομέντις καὶ Κίοκης δίκην αποχοιρωνούσις τοὺς χειρίζομένους.» Τὰ στοχαγγίσαμε τὰ λοιπὸν ταῦρά καὶ ἀκαταμάχητα των τὴ λίγη οὐσία ποὺ τρεβήξαμε ἀπ' τὸ στράγγισμα τὴν ἀρίστην νὰ κατακεκλήσῃ. Τό κατακεκλήσην εἴπαμε πώς θάταν τὰ «ἀδρά», τὰ ὑγρὰ τὸ ἀποπάνω τὰ «ἀκαταμάχητα».

Τὰ δοκιμάσαμε καὶ τὰ δύο μὲ τὴν βοήθια τοῦ σέλου μας, ποῦ ἐπιτηδέβεται στὰ τέτια. "Ολα τὰ ζῷα ποὺ κάναμε ἐνέσεις, τὰ εἰδόμενα γὰρ πέφτουν καταρίς, νὰ σπαρτάρουν καὶ νὰ ξεψυχοῦν βγάνωντας σάλια κ' ἀρρούς ἀπ' τὴν μύτη κ' ἀπ' τὸ στόμα. Ἀπορούσαμε πῶς τὰ παιδιά μας ἀντέχουν. Πάλι ο φίλος μας, ποὺ βαθείνει στὰ τέτια, μᾶς ἔδωκε τὴν ἔξηγηση. Αἱώνες τώρα, λέγει, οἱ ἀρχιμαστόοι τοῦ ἔθνους μᾶς ἔχουν μεταχειριστεῖ μὲ τέτιες ἐνέσεις· οὓσις κατόρθωσαν καὶ γλύτωσαν, ἔδωκαν στὰ παιδιά τους ἀφτὴ τὴν ἀντοχὴν γιὰ κληρονομιά. "Ετσι γενήθηκε μιὰ νέα ράτσα ποὺ ἀντέχει στ' «ἀδρά καὶ ἀκαταμάχητα». Προτέρημα, φάνεται, τὸ πέρνουν οἱ σοφοί μας δασκάλοι! ὥρατο καμάρι κ' ἀντοχὴ ποὺ μᾶς φέρνει στὸν ὅλεθρο!

"Ετσι λέγει ο φίλος μας πῶς στὴν Ἰνδία ὑπάρχει μιὰ φυλὴ ἄγρια. Τῆς φυλῆς αὐτῆς οἱ ἀνθρώποι, μαδροί, καμπουριασμένοι, κακομούριδες, μακροχέριδες, λιγνόσκελοι· μὲν μαλλιά στητά σὰ γουρουνότριχες ἢ σὲν του σκαντπόδχοιρου τ' ἀγκάθια, καταφρονεμένοι ἀπ' ὅλες τὶς τριγυρινὲς συλλές καθουνται στὶς ποδιές

γλῶσσες, ἀρχαία καὶ νέα ἔρχεται κατόπιν ἡ ἀδιαφορία ποῦ δείχνουν οἱ περσότεροι σπουδασμένοι "Ελληνες γιὰ τὸν παλιὸν Ἑλληνισμό. "Η ἀδιαφορία αὐτὴ εἶναι πολὺ μεγαλεῖτερη παρ'" διηγεῖται φανταζόμαστε ἐμεῖς ἐδῶ πέρα. Κι' ἂς λὲν δι, τι θέλουν οἱ ίδιοι "Ἑλλῆνες Λίγοι εἶναι: βέβαια παντοῦ, πολὺ λίγοι, οἱ διαλέχτοι κι ἀπὸ τοὺς φιλολόγους ἀκόμα, ποῦ μπήκανε δίχως ψέματα στὸ νοῦ τὸν ἀρχαῖον μᾶ, τὶ τὸ θέλεις, στὴν Ἑλλάδα χίλιες φορὲς χειρότερα ἀπὸ δῶ τὸ σκολικὸ σύστημα πιπίλιζει τρομερὰ τὸ μυαλὸ τοῦ μαθητῆ, καὶ ποῦ νὰ καταλάβει: ἀπὸ ἀρχαῖα δὲ καῦμένος; "Ισως κιδίλας ἡ ἀδιαφορία νᾶχει τὴν ρίζα της βαθιὰ στὸ φυσικὸ τοῦ Ρωμιοῦ ποῦ, ἔχει ἀξία ἡ δὲν ἔχει, τὸ καινούριο τ' ἀρέσει πάντα περσότερο ἀπὸ τὸ παλιό, κι ἄς εἰν' καλὸ καὶ δοξασμένο.

Bəndələr

KABL-DIETERICH